

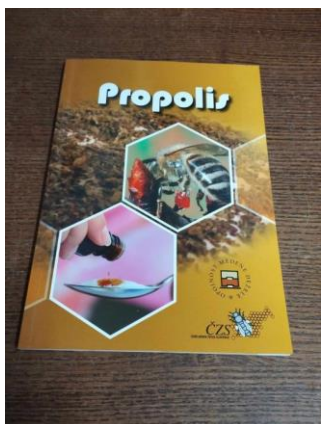

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

UPRAVA RS ZA VARNO HRANO,
VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Dr. Mira Kos Skubic, UVHVVR
Posvet, ČZS, 18.11.2024

Označevanje medu in drugih čebeljih izdelkov

SLOVENSKI MED
z zaščiteno geografsko označbo

Okusite raznolikost

Čebelarstvo Kranjec
Janez Kranjec
Kranjska c. 11
4000 Kranj
Tel.: 041 000 000

Uprava Republike Slovenije
za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

Čebelarstvo skozi čas v Sloveniji

18. stoletje: razvoj znanstvenega čebelarstva

Anton Janša (1734–1773):

- Rodil se je v Breznici na Gorenjskem in velja za pionirja modernega čebelarstva.
- Bil je prvi učitelj čebelarstva na cesarskem dvoru v Avstriji. Njegova dela, kot so *Razprava o rojenju čebel*, so pomembna za razumevanje biologije čebel in čebelarstva.
- Cesarica Marija Terezija je po njegovi smrti uvedla obvezno izobraževanje čebelarjev po njegovih metodah.

19. stoletje: razcvet čebelarstva

Panjske končnice so postale kulturni simbol: Gre za poslikane čelne stranice panjev, ki so odražale ljudsko umetnost in prikazovale motive iz vsakdanjega življenja, verskih zgodb in humornih prizorov.

20. stoletje: organizacija čebelarstva

Čebelarska zveza Slovenije je bila ustanovljena leta 1873 kot prva čebelarska organizacija. Njena vloga je spodbujanje čebelarstva, izobraževanje čebelarjev in zaščita kranjske čebele.

Po drugi svetovni vojni je čebelarstvo postalo del narodne zavesti in pomembna gospodarska dejavnost.

21. stoletje: ohranjanje in globalni vpliv

Slovenija je postala vodilna država na področju zaščite čebel in čebelarstva.

Leta 2017 je Generalna skupščina Združenih narodov na pobudo Slovenije razglasila **20. maj (rojstni dan Antona Janše)** za **Svetovni dan čebel**.

Slovenija je aktivna v spodbujanju trajnostnega čebelarstva, prilagojenega sodobnim izzivom, kot so pesticidi, podnebne spremembe in bolezni čebel.

SMERNICE DOBRIH HIGIENSKIH NAVAD V ČEBELARSTVU NA NAČELIH SISTEMA HACCP

https://www.czs.si/Upload/files/Smernice_2015.pdf

Zakonodaja povezana z označevanjem medu in drugih čebeljih pridelkov

- Uredba (EU) št. 1169/2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom
- Uredba o izvajanju uredbe(EU) o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom (Ur.l.RS, št. 6/2014)
- Pravilnik o posebnih zahtevah glede označevanja in predstavljanja predpakiranih živil (Ur.l.RS, št. 83/2014)
- Uredba (EU) št. 1924/2006 vezana na prehranske in zdravstvene trditve
<https://www.gov.si teme/oznacevanje-zivil-ter-zdravstvene-in-prehranske-trditve/>
- Pravilnik o količinah predpakiranih živil (Ur.l. RS, št. 110/02 s spremembami
<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/urad-za-meroslovje/zakonodaja/>
- Pravilnik o medu (Ur.l.RS, št. 4/11, 5/12
<https://www.gov.si teme/kakovost-in-oznacevanje-ostalih-kmetijskih-pridelkov-in-zivil/>
- Pravilnik o prehranskih dopolnilih (Ur.l.RS, št. 66/13)
<https://www.gov.si teme/prehranska-dopolnila/>

Nekaj zakonodajnih primerov področij, ki veljajo za vsa živila

The screenshot shows the website 'Varna hrana' (Safe Food) from the Slovenian Ministry of Agriculture, Forestry and Food. The page title is 'Varna hrana' and the main heading is 'Varovanje zdravja ljudi je ena najpomembnejših družbenih nalog. Evropska unija in Slovenija si s politiko varne hrane prizadevata zagotoviti prebivalcem čim bolj varno hrano, ki nima škodljivih vplivov na naše zdravje in je primerna za prehrano. Varnost hrane se zagotavlja v celotni „agroživilski verigi“, to je na vsaki stopnji pridelave in predelave ter distribucije hrane vse do potrošnikov. Govorimo o načelu »od vil do vilic« oziroma od »hleva do mize«.

The page lists several regulatory areas under the heading 'Informacijska točka Evropske agencije za varnost hrane (EFSA)':

- > Označevanje živil ter zdravstvene in prehranske trditve
- > Obveznosti nosilcev živilske dejavnosti
- > Aditivi, encimi in arome ter ekstrakcijska topila

The second screenshot shows a detailed list of regulatory areas:

- > Aditivi, encimi in arome ter ekstrakcijska topila
- > Naravne mineralne, izvirske in namizne vode
- > Gensko spremenjena hrana in krma
- > Onesnaževala v živilih
- > Obsevana živila
- > Obogatena živila
- > Nova živila
- > Rezidua - ostanki veterinarskih zdravil
- > Ostanki fitofarmaceutskih sredstev
- > Programi nadzora salmonel
- > Mikrobiološka merila za živila
- > Monitoring zoonoz

- Uredba EC 178/2002 o splošni živilski zakonodaji (t.i. zakon o hrani)
- Uredba (ES) št. 1333/2008 o aditivih za živila in Uredba Komisije (EU) št. 231/2012 z dne 9. marca 2012 o določitvi specifikacij za aditive za živila, navedene v prilogah II in III k Uredbi (ES) št. 1333/2008 Evropskega parlamenta in Sveta
- Uredba (ES) št. 1334/2008 o aromah in določenih živilskih sestavinah z aromatičnimi lastnostmi, ki se uporabljajo v in na živilih
- Uredba (ES) št. 1332/2008 o encimih za živila
- Uredba (ES) št. 1829/2003 in Uredba (ES) št. 1830/2003 o gensko spremenjenih živilih in krmi
- Uredba (ES) št. 2015/2283 o novih živilih
- Uredba EU 1169/2011 o informiranju potrošnikov in Uredba (ES) št. 1924/2006 o zdravstvenih in prehranskih trditvah
- Uredba (ES) št. 1925/2006 o obogatenih živilih
- Uredba (ES) št. 1881/2006 o postavljanju mejnih vrednosti za določene onesnaževalce v živilih (nova uredba EU št. 2023/915)
- Uredba (ES) št. 396/2005 o mejnih vrednostih ostankov pesticidov v ali na živilih in krmi rastlinskega in živalskega izvora
- Uredba (ES) št. 852/2004 o higieni živil
- Uredba (ES) št. 853/2004 o določenih higienskih pravilih za živila živalskega izvora
- Uredba (ES) št. 854/2004 o posebnih pravilih za uradne kontrole proizvodov živalskega izvora, namenjenih prehrani ljudi
- Uredba Komisije (ES) št. 2073/2005 o mikrobioloških merilih za živila
- Uredba (EC) No 1935/2004 snovi v stiku z živilo (angl. FCM)
- Uredba (EU) št. 2017/625 o uradnih kontrolah in drugih uradnih dejavnostih, ki se izvajajo za zagotavljanje izvajanja prava Unije s področja varnosti živil in krme, zdravja in dobrega počutja živali, fitosanitarnih inšpekcij in zdravja rastlin ter določanja spremembe in razveljavitve nekaterih uredb

Razmejitev med zdravili in živili

Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke, ki vključuje upravni in inšpekcijski del (farmaceutski inšpektorji)

POVEZAVA DO ZAKONA O ZDRAVILIH Neuradno prečiščeno besedilo Zakona o zdravilih obsega:

- Zakon o zdravilih – ZZdr-2 (Uradni list RS, št. 17/14 z dne 7. 3. 2014),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravilih – ZZdr-2A (Uradni list RS, št. 66/19 z dne 5. 11. 2019)

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6295>

Povezava do nacionalnih smernic

SMERNICE ZA OPREDELITEV IZDELKOV, KI LAHKO HKRATI SODIJO V OPREDELITEV ZDRAVIL IN IZDELKOV, KI SO PREDMET DRUGIH PREDPISOV za uporabo pri ljudeh

<https://www.jazmp.si/humana-zdravila/opredelitev-razvrscanje-izdelkov/>

Povezava do seznama rastlin

<https://www.jazmp.si/fileadmin/datoteke/dokumenti/SRZHPD/Smernice%20za%20opredelitev%20izdelkov.pdf>

Uredba o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom - Uredba (EU) št. 1169/2011 - določa podlago za zagotavljanje visoke ravni varstva potrošnikov

- Namen omogočiti potrošnikom razumljive in ustrezne informacije o vsebini in sestavi živilskih izdelkov.
- Označba na živilu je vir informacij in predstavlja komunikacijo med proizvajalcem oziroma prodajalcem in med kupcem oziroma potrošnikom na drugi strani.
- Podatki na označbi morajo biti točni, nedvoumno dobro vidni ter ne smejo zavajati potrošnika.
- Označba vsebuje vse potrebne informacije o živilu, kar kupcu omogoči ustrezno izbiro in uporabo živila.
- Z branjem označb na živilih lahko potrošnik prepozna živila in ustrezno izbere živila glede na svoje prehranske potrebe.
- uporabljajo nosilci živilske dejavnosti in s tem zagotavljajo potrošnikom informacije o živilih; (člen 1.)
- uporablja se za vsa živila, ki so namenjena končnemu potrošniku, vključno z živilami, ki jih dostavljajo obrati javne prehrane in živila, za dobavo obratom javne prehrane; uporablja se za gostinske storitve, ki jih izvajajo prevozna podjetja na ozemlju držav članic; (člen 1.)
- Prakse poštenega informiranja (člen 7.)
- Odgovornosti NŽD (člen 8.)
- Uporablja se za prodajo na daljavo (člen 14.)
- Ime živila 17. člen
- Navedba količine sestavin 22. člen

Seznam obveznih podatkov – člen 9.

- (a) seznam sestavin;
 - (b) ime živila;
 - (c) vsaka sestavina ali pomožno tehnološko sredstvo, ki je navedeno na seznamu v Prilogi II *Uredbe (EU) 1169/2011* ali pridobljeno iz snovi ali proizvoda s seznamoma v Prilogi II *Uredbe (EU) 1169/2011*, ki povzroča alergije ali preobčutljivosti, se uporablja v proizvodnji ali pri pripravi živila in je še vedno prisotno v končnem proizvodu, čeprav v spremenjeni obliki;
 - (d) količina nekaterih sestavin ali kategorij sestavin;
 - (e) neto količina živila (neto masa, neto, neto količina, **ne smemo navajati neto teža**);
 - (f) datum minimalne trajnosti ali datum uporabe;
 - (g) posebni pogoji shranjevanja in/ali pogoji uporabe;
 - (h) ime ali naziv podjetja in naslov nosilca živilske dejavnosti iz člena 8(1);
 - (i) država porekla ali kraj izvora, kot je predviden(-a) v členu 26;
 - (j) navodila za uporabo, kadar živila ne bi bilo mogoče enostavno uporabiti brez teh navodil;
 - (k) pri pijačah, ki vsebujejo več kot 1,2 volumenskega odstotka alkohola, dejanska alkoholna stopnja v volumenskih odstotkih;
 - (l) označba hranilne vrednosti
- Navedba LOT-a je obvezna (Direktiva 2011/91/EU o označbah ali znakih za identifikacijo serije, v katero spada živilo).

Dodatni obvezni podatki iz Priloge III ;

Prostovoljno navajanje informacij (člen 36 in člen 37).

Odgovornosti pri prodaji na daljavo

- Kadar so živila ponujena za prodajo s sredstvi prodaje na daljavo, je lastnik spletnega mesta tisti, ki je odgovoren za zagotavljanje obveznih informacij o živilih pred zaključkom nakupa.
- Pred zaključkom nakupa morajo potrošniku biti dane vse informacije o živilu, razen datuma minimalne trajnosti ali datuma uporabe.
- Ob dobavi morajo kupcu biti dani tudi podatki o datuma minimalne trajnosti ali datuma uporabe in o številki serije.

Predstavitev obveznih podatkov in velikost črk

Obvezni podatki so natisnjeni na embalaži ali nanjo pritrjeni označbi, ki zagotavlja jasno čitljivost, s črkami v velikosti, pri kateri je srednji črkovni pas (pod 6 spodaj) enak ali večji od 1,2 mm.

Pri embalažah ali posodah, katerih največja površina je manjša od 80 cm², je srednji črkovni pas (x-height) velikosti črk iz odstavka 2 enak ali večji od 0,9 mm.

Isto vidno polje

Na splošno velja, da so v istem vidnem polju prikazani naslednji obvezni podatki:

- ime živila;
- neto količina živila;
- pri pijačah, ki vsebujejo več kot 1,2 volumenskega odstotka (vol. %) alkohola, dejanska alkoholna stopnja v volumenskih odstotkih.

Izjema je embalaža ali posoda, ki ima površino manjšo od 10cm².

Alergeni-Imena snovi ali proizvodov, ki povzročajo alergije ali preobčutljivost (iz Priloge II Uredbe (EU) 1169/2011) se poudari z vrsto pisave, ki se jasno razlikuje od preostalega seznama snovi, na primer po črkah, stilu ali barvi ozadja.

1. **Žita, ki vsebujejo gluten, zlasti: pšenica, rž, ječmen, oves, pira, kamut ali njihove križane vrste, in proizvodi iz njih**
2. **Raki in proizvodi iz njih;**
3. **Jajca in proizvodi iz njih;**
4. **Ribe in ribji proizvodi**
5. **Arašidi (kikiriki) in proizvodi iz njih;**
6. **Zrnje soje in proizvodi iz njega**
7. **Mleko in mlečni proizvodi**
8. **oreški, in sicer mandlji , lešniki, orehi, indijski oreščki, ameriški orehi, brazilski oreščki, pistacija, makadamija ali orehi Queensland ter proizvodi iz njih**
9. **listna zelena in proizvodi iz nje;**
10. **gorčično seme in proizvodi iz njega**
11. **sezamovo seme in proizvodi iz njega**
12. **žveplov dioksid in sulfiti v koncentraciji več kot 10 mg/kg**
13. **volčji bob in proizvodi iz njega**
14. **mehkužci in proizvodi iz njih**

Država porekla in poreklo

- SPLOŠNO PRAVILO ZA ŽIVILA :Upoštevaajoč carinski zakonik (Uredba EU št. 2913/92, nadomeščene z 952/2013 -60. člen) je država porekla živila, tista, kjer je bila v za to opremljenem podjetju opravljena njegova zadnja bistvena, gospodarsko upravičena predelava ali obdelava, katere izid je izdelava novega proizvoda ali ki predstavlja pomembno stopnjo proizvodnje ali tista, kjer so bila živila v celoti izdelana v eni državi.
- Za osnovne sestavine Izvedbena Uredba EU 2018/775
- PRAVILO ZA MED: Država oziroma države porekla, kjer je bil med pridelan, se navedejo na označbi. Če je med po poreklu iz več kot ene države članice ali tretje države, se lahko oznaka države porekla ne glede na prvi pododstavek nadomesti z eno izmed naslednjih oznak, kot je primerno: — „mešanica medu iz EU“, — „mešanica medu, ki ni iz EU“, — „mešanica medu iz EU in medu, ki ni iz EU“.

Označevanje porekla/izvor

- Obvezna pravila označevanja porekla/izvora so trenutno predpisana le v nekaterih primerih in sicer:
 - **za sveže ohlajeno in zamrznjeno goveje, prašičje, ovčje, kozje in perutninsko meso**
- **Pravni podlagi:**
 - Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 1337/2013 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) št. 1169/2011 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z navedbo države izvora ali kraja porekla za sveže, ohlajeno in zamrznjeno prašičje, ovčje, kozje in perutninsko meso ter
 - Uredba (ES) št. 1760/2000 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 17. julija 2000 o uvedbi sistema za identifikacijo in registracijo govedi ter o označevanju govejega mesa in proizvodov iz govejega mesa in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 820/97
 - **za sektor sadja in zelenjave (samo določene kategorije kot na primer za jabolka, hruške, breskve in nektarine, jagode, kivi, namizno grozdje, agrume (pomaranče, limone, mandarine in križanci kot so klementine, tangerine, satsuma), papriko, paradižnik, solato, kodrolistno endivijo in endivijo eskariol**
- **Pravna podlaga:**
 - Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 17. dec 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve kmetijskih trgov. Uredba Komisije (EU) št. 543/2011 z dne 7. junij 2011 nadalje določa podrobna pravila za uporabo uredbe (EU) št. 1308/2013 za sektorja sadja in zelenjave ter predelanega sadja in zelenjave,
- **za med**
- **Pravna podlaga:**
 - **Pravilnik o medu (Uradni list RS, št. 4/2011), ki temelji na Direktivi Sveta 2001/110/ES z dne 20. decembra 2001 o medu (UL L št. 10 z dne 12. 1. 2002, str. 47), zadnjič spremenjeno s Popravkom Direktive Sveta 2001/110/ES z dne 20. decembra 2001 o medu (UL L št. 52 z dne 21. 2. 2007, str. 16)**
- **za oljčno olje**
- **Pravna podlaga:**
 - Uredba Komisije (EU) št. 29/2012 o tržnih standardih za oljčno olje z dopolnitvami, nazadnje spremenjene z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) št. 1335/2013.
- **za ribe in ribje proizvode**
- **Pravna podlaga:**
 - Uredba EU 1379/2013 o skupni ureditvi trgov za ribiške proizvode in proizvode iz ribogojstva in o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1184/2006 in (ES) št. 1224/2009 ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 104/2000

Obvezno označevanje hranilnih vrednosti

- Obvezna označba hranilne vrednosti vključuje:
 - (a) energijsko vrednost in
 - (b) količine maščob, nasičenih maščob, ogljikovih hidratov, sladkorjev, beljakovin in soli.

- Možna je tudi navedba:
 - (a) enkrat nenasičenih maščob;
 - (b) večkrat nenasičenih maščob;
 - (c) poliolov;
 - (d) škroba;
 - (e) prehranskih vlaknin;
 - (f) vitaminov in mineralov.

PODATKI MORAJO BITI V ISTEM
VIDNEM POLJU!

- “Vidno polje” pomeni vsa površina embalaže, ki jo je mogoče prebrati z ene same točke (brez zasukov embalaže).
- “Vsebuje zanemarljive količine” se v primerih, ko je energijska vrednost ali količina hranil v izdelku zanemarljiva, navede v neposredni bližini označbe hranilne vrednosti (Komisija lahko sprejme dodatne akte o izvajanju).

ŽIVILA, KI SO IZVZETA IZ ZAHTEVE PO OBVEZNI OZNAČBI HRANILNE VREDNOSTI- PRILOGA V

(razen, če se nanje nanaša prehranska ali zdravstvena trditev)

- nepredelani proizvodi, ki vsebujejo eno sestavino;
- predelani proizvodi, ki so bili le v enem postopku predelave z zorenjem in vsebujejo eno sestavino;
- vode za prehrano ljudi vključno s tistimi, ki so jim bile edino dodane arome in/ali ogljikov dioksid;
- zelišča, dišave ali njihove mešanice;
- sol in nadomestki soli; namizna sladila; kvas;
- kavni in cikorijini ekstrakti, cela ali mleta zrnja kave in dekofeinizirane kave;
- fermentirani kisi in nadomestki kisov, vključno s tistimi, kjer je edina dodana sestavina aroma;
- arome; aditivi za živila; pomožna tehnološka sredstva; encimi;
- želatina; želirne sestavine za džem; žvečilni gumiji;
- živila v embalaži, katera največja površina je manjša od 25 cm²;
- živila, tudi obrtno proizvedena, ki jih prodajalec majhnih količin proizvodov dobavlja neposredno končnemu potrošniku ali lokalnim maloprodajnim podjetjem, ki dobavljajo neposredno končnemu potrošniku (to je potrebno definirati v državah članicah nacionalno, primerov rešitev še ni).

Izračun hranilne vrednosti

- Energijska vrednost in količina hranil so povprečne vrednosti, ki temeljijo na:
 - analizi živila, ki jo je opravil proizvajalec
 - izračunu iz znanih ali dejanskih povprečnih vrednosti uporabljenih sestavin ali
 - izračunu iz splošno veljavnih in sprejetih podatkov.
- Komisija lahko sprejme izvedbene akte, ki določajo podrobna pravila za enotno izvajanje tega odstavka v zvezi z natančnostjo navedenih vrednosti, kot so razlike med navedenimi vrednostmi ter vrednostmi, ugotovljenimi pri uradnih pregledih.

Da bi zagotovili enotno navajanje označbe hranilne vrednosti lahko Komisija sprejme izvedbene akte za obvezno označbo hranilne vrednosti in za ponovitev informacij.

V Sloveniji orodje razvito na Odseku za računalniške sisteme Instituta "Jožef Stefan", v sodelovanju z Upravo RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin za izračun hranilnih vrednosti na povezavi <https://prehranskeoznacbe.si/>, kontaktna oseba barbara.korousic@ijs.si

Sestavine

Potrebno navesti besedo sestavine, ki jih pišemo po padajočem vrstnem redu. Obvezen podatek o odstotku sestavine:

- če je navedena sestavina v imenu živila ali jo potrošnik običajno povezuje s tem imenom;
- Poudarjena na označevanju z besedami, slikami ali grafiko;
- Bistvena za opredelitev živila in se zaradi nje razlikuje od živil, s katero bi jo bilo možno zamenjati zaradi njenega imena ali izgleda

Sestavine niso potrebne za enostavna živila (med, cvetni prah, matični mleček) in pri pijačah, ki vsebujejo več kot 1,2 vol.% alkohola

Med- označevanje

Predpisano ime za med!!!

(1) Med se razvršča v glavne tipe in se poimenuje:

a) glede na izvor kot:

- »nektarni med« ali »cvetlični med«, ki je pridobljen iz nektarja cvetov;
- »manin med« ali »gozdni med«, ki je pridobljen predvsem iz izločkov žuželk (*Hemiptera*) na živih delih rastlin ali izločkov živih delov rastlin;

b) glede na način pridobivanja oziroma predstavitve kot:

- »med v satju«, ki ga čebele hranijo v novo zgrajenem satju brez zalege ali v tankih osnovnih ploščah satja iz čistega čebeljega voska in se daje v promet v celih pokritih satih ali kot del teh satov;
- »med s satjem« ali »deli satja v medu«, ki vsebuje enega ali več kosov satja v medu;
- »samotok« (odtočeni med), ki je pridobljen z iztekanjem medu iz odkritih satov brez zalege;
- »točeni med«, ki je pridobljen s centrifugiranjem odkritih satov brez zalege;
- »prešani med«, ki je pridobljen s stiskanjem satov brez zalege, z ali brez uporabe zmerne toplote, ki ne presega 45 °C, in
- »filtrirani med«, ki je pridobljen tako, da se pri odstranjevanju neznačilnih primesi odstrani tudi znaten del cvetnega prahu.

(2) Poleg medu iz prejšnjega odstavka poznamo tudi med, ki ga poimenujemo »pekovski med« in je primeren za industrijsko uporabo ali kot sestavina v drugih živilih, ki se nato predelajo. Pekovski med ima lahko neznačilen okus ali vonj ali začenja fermentirati oziroma je že fermentiral ali je bil pregret.

Med- označevanje

Predpisano ime za med!!!

(1) Med se razvršča v glavne tipe in se poimenuje:

a) glede na izvor kot:

- »nektarni med« ali »cvetlični med«, ki je pridobljen iz nektarja cvetov;
- »manin med« ali »gozdni med«, ki je pridobljen predvsem iz izločkov žuželk (*Hemiptera*) na živih delih rastlin ali izločkov živih delov rastlin;

b) glede na način pridobivanja oziroma predstavitve kot:

- »med v satju«, ki ga čebele hranijo v novo zgrajenem satju brez zalege ali v tankih osnovnih ploščah satja iz čistega čebeljega voska in se daje v promet v celih pokritih satih ali kot del teh satov;
- »med s satjem« ali »deli satja v medu«, ki vsebuje enega ali več kosov satja v medu;
- »samotok« (odtočeni med), ki je pridobljen z iztekanjem medu iz odkritih satov brez zalege;
- »točeni med«, ki je pridobljen s centrifugiranjem odkritih satov brez zalege;
- »prešani med«, ki je pridobljen s stiskanjem satov brez zalege, z ali brez uporabe zmerne toplote, ki ne presega 45 °C, in
- »filtrirani med«, ki je pridobljen tako, da se pri odstranjevanju neznačilnih primesi odstrani tudi znaten del cvetnega prahu.

(2) Poleg medu iz prejšnjega odstavka poznamo tudi med, ki ga poimenujemo »pekovski med« in je primeren za industrijsko uporabo ali kot sestavina v drugih živilih, ki se nato predelajo. Pekovski med ima lahko neznačilen okus ali vonj ali začenja fermentirati oziroma je že fermentiral ali je bil pregret.

Novosti v okviru dela Komisije (DG AGRI) povezane z označevanjem živil

- Uredba (EU) 2021/2117 o spremembi uredbe (EU) št. 1308/2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov vezana na proizvode vinske trte
- Uredba (EU) 2019/787 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o opredelitvi, opisu, predstavitvi in označevanju žganih pijač, uporabi imen žganih pijač pri predstavitvi in označevanju drugih živil, zaščiti geografskih označb žganih pijač, uporabi etanola in destilatov kmetijskega porekla v alkoholnih pijačah ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 110/2008
- Direktiva EU št. 2024/1438 (t.i. Direktiva zajtk)
- Uredba (EU) 2024/1143 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o geografskih označbah za vino, žgane pijače in kmetijske proizvode ter zajamčenih tradicionalnih posebnostih in neobveznih navedbah kakovosti za kmetijske proizvode, spremembi uredb (EU) št. 1308/2013, (EU) 2019/787 in (EU) 2019/1753 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1151/2012 – nova skupna pravila za geografske označbe vin, žganih pijač in drugih živil iz Uredbe EU 1151/2012: GO za kmetijske proizvode in živila – Uredba (EU) št. 1151/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. novembra 2012 o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil; GO za vino – Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007; GO za žgane pijače - Uredba (EU) 2019/787 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o opredelitvi, opisu, predstavitvi in označevanju žganih pijač, uporabi imen žganih pijač pri predstavitvi in označevanju drugih živil, zaščiti geografskih označb žganih pijač, uporabi etanola in destilatov kmetijskega porekla v alkoholnih pijačah ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 110/2008

**Člen 119 – Obvezne navedbe v Uredbi 1308/2013/EU
je spremenjen s členom 1, točka (32) Uredbe 2021/2117 (Amending
Regulation);**

(32) člen 119 se spremeni: (Uporaba: 8. 12. 2023 – za označevanje)

(c) dodata se naslednja odstavka:

4. Z odstopanjem od odstavka 1, točka (h), je **označba hranilne vrednosti** na **embalaži** ali **etiketi**, pritrjeni nanjo, lahko **omejena** na **energijsko vrednost**, kar se lahko izrazi z uporabo **simbola „E“** za **energijo**. V takih primerih se **popolna označba hranilne vrednosti** zagotovi v **elektronski obliki**, opredeljeni na embalaži ali etiketi, pritrjeni nanjo. Ta označba hranilne vrednosti se ne prikaže z drugimi informacijami, namenjenimi za namene prodaje ali trženja, podatki o uporabnikih pa se ne zbirajo ali spremljajo.

5. Z odstopanjem od odstavka 1, točka (i), se lahko **seznam sestavin** zagotovi v **elektronski obliki**, opredeljeni na embalaži ali etiketi, pritrjeni nanjo. V takih primerih se uporabljajo naslednje zahteve:

(a) podatki o **uporabnikih** se **ne zbirajo** ali spremljajo;

(b) **seznam sestavin** se **ne prikaže skupaj z drugimi informacijami**, namenjenimi za namene prodaje ali trženja, in

(c) navedba podatkov iz **člena 9(1), točka (c)**, Uredbe (EU) št. 1169/2011 se izvede **neposredno na embalaži** ali etiketi, pritrjeni nanjo. **/ALERGENI**

Navedba iz prvega pododstavka, točka (c), tega odstavka **vkjučuje besedo ‚vsebuje‘**, ki ji sledi ime snovi ali proizvoda, kot je navedeno v Prilogi II k Uredbi (EU) št. 1169/2011.“;
/ALERGENI

Žgane pijače

Uredba (EU) 2019/787 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o opredelitvi, opisu, predstavitvi in označevanju žganih pijač, uporabi imen žganih pijač pri predstavitvi in označevanju drugih živil, zaščiti geografskih označb žganih pijač, uporabi etanola in destilatov kmetijskega porekla v alkoholnih pijačah ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 110/2008

Pravilnik o izvajanju uredbe (EU) o opredelitvi, opisu, predstavitvi in označevanju žganih pijač (Uradni list RS, št. 44/21)

Smernice za izvajanje nekaterih določb o označevanju iz Uredbe (EU) 2019/787 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o opredelitvi, opisu, predstavitvi in označevanju žganih pijač, uporabi imen žganih pijač pri predstavitvi in označevanju drugih živil, zaščiti geografskih označb žganih pijač, uporabi etanola in destilatov kmetijskega porekla v alkoholnih pijačah ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 110/2008

[Spirit drinks \(europa.eu\)](https://europa.eu)

[EUR-Lex - 52022XC0218\(01\) - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexUri.do?uri=CELEX:52022XC0218(01):EN:EUR-Lex)

V prihodnosti sprememba zakonodaje:

seznam sestavin, označba hranilne vrednosti,

opozorila za določene skupine potrošnikov

Nova Direktiva EU (t.i. direktiva zajtrk) št. 2024/1438 vključuje spremembe v

- Direktivi 2001/110/ES o medu
- Direktivi 2001/112/ES o sadnih sokovih in nekaterih podobnih proizvodih, namenjenih za prehrano ljudi
- Direktivi 2001/113/ES o sadnih džemih, želejih, marmeladah in sladkani kostanjevi kaši, namenjeni za prehrano ljudi
- Direktivi 2001/114/ES o nekaterih vrstah delno ali v celoti dehidriranega konzerviranega mleka za prehrano ljudi
- Začetek veljavnosti nacionalnih določb:
24 mesecev po sprejetju (pomlad 2026), priprava v 18 mesecih po sprejetju direktive
- Proizvodi, ki so dani na trg ali označeni pred začetkom veljavnosti nacionalnih določb, se lahko naprej tržijo do porabe zalog.

Novosti vezane na Direktivo 2001/110/ES o medu

- **Označevanje porekla medu in mešanic medu:** navedba držav porekla v padajočem vrstnem redu s pripadajočim deležem v odstotkih, na 5 odstotkov natančno

a) D1 **45%**, D2 **30%**, D3 **15%**, D4 **10%**
b) D1 **90%**, D2 **10%**
c) DR **100%**

- Izjema, ki jo lahko sprejme država za svoje ozemlje: označitev porekla le za 4 največje deleže, če ti predstavljajo več kot 50 odstotkov mešanice
- Za pakiranja **do 30 g** velja enako, države so lahko navedene z dvočrkovno kodo (ISO 3166)
- Informacije o poreklu se morajo navajati na vidnem mestu na etiketi (po uredbi EU 1169/2011)
- EK pripravi: izvedbene akte, ki določajo analitske metode za odkrivanje ponarejenega medu (v roku 4 let) in delegirane akte glede zahtev za sledljivost – traceability requirements (v roku 5 let)
- Ustanovitev posebne platforme z vključitvijo vseh deležnikov, ki bo EK pomagala pri razvoju metod za odkrivanje ponarejenega medu in izboljšanje nadzora – EU HONEY PLATFORM

Novosti, ki jih uvaja Uredba EU 2024/1143

- združuje postopke zaščite (registracije) za vina, žgane pijače in kmetijske proizvode
- večjo moč daje skupinam proizvajalcev oziroma priznanim skupinam proizvajalcev proizvodov iz shem kakovosti
- večji poudarek je na vključitvi trajnosti : skupina proizvajalcev se lahko dogovori o trajnostnih praksah, ki jih je treba upoštevati pri proizvodnji proizvoda.

»**Trajnostna praksa**“ pomeni prakso, ki prispeva k enemu ali več socialnim, okoljskim ali gospodarskim ciljem, kot so:

- blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, trajnostna raba in varstvo krajine, vode in tal, prehod na krožno gospodarstvo, vključno z zmanjšanjem odpadne hrane, preprečevanje onesnaževanja in nadzor nad njim ter varstvo in ohranjanje biotske raznovrstnosti in ekosistemov;
- proizvodnja kmetijskih proizvodov na načine, ki zmanjšujejo uporabo pesticidov ali ki zmanjšujejo nevarnost protimikrobne odpornosti v kmetijski proizvodnji;
- dobrobit živali;
- pravičen dohodek za proizvajalce, diverzifikacija dejavnosti, spodbujanje lokalne kmetijske proizvodnje;
- ohranjanje delovnih mest v kmetijstvu s privabljanjem in podpiranjem mladih in novih proizvajalcev proizvodov z geografsko označbo;
- izboljšanje delovnih in varnostnih pogojev v kmetijskih in predelovalnih dejavnostih.

Novosti, ki jih uvaja Uredba EU 2024/1143

Pravila za označevanje proizvodov, ki kot sestavino vsebujejo proizvod iz shem kakovosti:

Imena zaščitenih proizvodov se lahko uporabijo v imenu predelanega proizvoda, kadar:

- predelani proizvod ne vsebuje nobenega drugega proizvoda, ki je primerljiv s to sestavino;
- se zaščiteni proizvod uporablja v zadostnih količinah, da predelani proizvod z njo pridobi bistveno značilnost in
- je v predelanem proizvodu na označbi naveden odstotni delež zaščitenega proizvoda.

Informacijski sistem označevanja živil (FLIS)

- Informacijski sistem označevanja hrane **FLIS** omogoča uporabnikom prijazno informacijsko rešitev. Izberejo jezik in tip živila, na podlagi česar pridobijo seznam obveznih informacij, ki morajo biti vključene v označbo živila.
- Na voljo v 23 jezikih EU.
- Sistem zagotavlja tudi povezave z ustreznimi zakonskimi določbami in obstoječimi smernicami.
- https://food.ec.europa.eu/safety/labelling-and-nutrition/food-labelling-information-system-flis_en

Informacijski sistem označevanja živil (FLIS)

Food Labelling Information System (FLIS)

The Food Labelling Information System provides a user friendly IT solution which enables its users to select the food and automatically retrieve the mandatory EU labelling indications in 23 EU languages. The system also provides links to the relevant legal provisions and existing guidance documents.

For the indications originating from EU Directives, please also consult the national provisions transposing them. Please, also note that additional labelling requirements may have been imposed by national legislation for certain foods.

The Food Labelling Information System serves purely as a documentation tool and has no legal effect. The Union's institutions do not assume any liability for its contents. The authentic versions of the relevant acts, including their preambles, are those published in the Official Journal of the European Union and available in EUR-Lex.

- [Enter the Food Labelling Information System](#) EN | ...

POMEMBNO:
dodatno je potrebno
upoštevati še
nacionalne predpise.

The screenshot shows the FLIS search interface with the following elements:

- Navigation tabs: 1. European Union > (checked), 2. Language > (checked: Slovenščina (sl)), 3. Food category > (checked: A.3 Jogurt), 4. Results >
- Section: **A.3 Jogurt**
- Filters: Mandatory (14) | All foods - Conditionally mandatory (48)
- Search bar: Find within the results
- Results list (14 results):
 - + Ime živila
 - + Seznam sestavin
 - + Navedba sestavine ali pomoči za predelavo, ki povzroča alergije ali preobčutljivost
 - + Količina nekaterih sestavin ali kategorij sestavin (QUID)
 - + Neto količina
 - + Datum minimalne trajnosti "uporabno najmanj do" ali "porabiti do" datuma
 - + Posebni pogoji shranjevanja in/ali pogoji uporabe
 - + Ime ali naziv podjetja in naslov odgovornega nosilca živilske dejavnosti
 - + Država porekla ali kraj izvora

Javno dostopna baza

<https://ec.europa.eu/food/food-feed-portal/screen/home>

Feed Additives

The Commission has established the European Union Register of Feed Additives, which is regularly updated, and it makes reference/links to the relevant authorisation Regulations. Those Regulations include the specific requirements for placing the additives on the EU and EEA market.

[Search for Additives](#)

[Disclaimer](#)

[Download Register in Excel format](#)

[Latest updates to the Register](#)

Health Claims

The search tool only allows searches for health claims, and not nutrition claims.

[EU Register of Health Claims](#)

[Some health claims subject to the individual authorisation procedure](#)

[Download Register in Excel format](#)

Food Additives

This database is a searchable tool informing about the food additives approved for use in food in the EU and their conditions of use. It is based on the Union list of approved food additives laid down in Annex II to Regulation (EC) No 1333/2008.

[Search for Additives](#)

[Browse by categories](#)

[European Legislation on Food Additives](#)

[Information documents](#)

[Disclaimer](#)

Novel Food

The Implementing Regulation establishing the list of novel foods compiles all the authorised novel foods in the European Union to date. It includes their conditions of use, labelling requirements, and their specifications.

• [Union List of authorised novel foods](#)

• [Novel Food status Catalogue](#)

Food Flavouring

This database is a searchable tool informing about the flavouring substances approved for use in food in the EU and their conditions of use. It is based on the Union list of approved flavourings and source materials laid down in Annex I to Regulation (EC) No 1334/2008.

[Search for food flavouring](#)

[Browse by categories](#)

[European Legislation on Food flavourings](#)

[Disclaimer](#)

Prostovoljno navajanje na živilih glede na vrste označb in veljavne predpise

- Prostovoljni načini, ki so predpisani, kot so na primer Evropska Uredba EU 1924/2006 o zdravstvenih in prehranskih trditvah, Evropske sheme Uredba EU 1151/2012 (ZOP, ZGO, ZTP) in Uredba EU 2018/848, ki nadomešča s 1.1.2021 Uredbo EU št. 834/2007 (Ekološki EKO) ter nacionalne sheme kakovosti (višja kakovost, izbrana kakovost);
- Prostovoljni načini v obliki privatnih certifikacijskih shem (npr. brez GSO IKC, Globalgap, IFS);
- Prostovoljno navajanje NŽD na označbah, ki je v skladu s predpisi in niso zavajajoče (na primer: lahko vsebuje sledi oreškov, brez konzervansov).

Med

Na področju EU se ugotavlja čedalje več goljufij z medom.

Kot pogosta praksa se pojavlja dodajanje sladkorja medu, znotraj EU kot iz tretjih držav.

Leto	št vzorcev	skladni	neskladni
2020	20	17	3
2021	20	16	4
2022	17	13	4
2023	25	19	6
	82	65	17

V letu 2023 je bilo 6 vzorcev (24%) medu ocenjenih kot neskladni zaradi ugotovljenih prisotnih tujih sladkorjev.

- Evropska komisija/EUROPOL, je jeseni 2021 pričela s ponovitvijo koordiniranega nadzora nad pristnostjo medu s poudarkom nad uvoženim medom. Analize izvajal Joint Research Center, EK.
- V nadzor vključenih 123 izvoznikov, 95 uvoznikov, odvzetih je bilo skupno 320 vzorcev
- Bistveni zaključki:
 - Pri 70 izvoznikih so ugotovili poslovanje s sumljivim medom;
 - od 95 uvoznikov jih je 2/3 poslovalo z vsaj eno pošiljko sumljivega medu
 - od 20 držav uvoznic problematičnih 17 držav

Pomembno

- Ne glede na predpisano/obrazloženo: na **dojemanje potrošnika** vplivajo vsi sestavni deli označbe, gledani skupaj, vključno s **celotno predstavitvijo proizvoda**.

Zato je treba pri ocenjevanju morebitne **zavajajoče narave živila v zvezi z njegovim poreklom upoštevati celotno embalažo**.

Na primer: **izjave, slikovni znaki, simboli ali besede**, kjer se navedbe nanašajo na kraje ali geografska območja; **nacionalni simbol ali barve zastave**, v kolikor se jih lahko interpretira kot navedbo države porekla ali kraja izvora živila.

- V zvezi odgovornosti pa je smiselno uporabljati prostovoljne standarde (ISO 22000, ISF- osredotočen na varnost hrane, sledljivost, upravljanje tveganj in skladnost s predpisi v predelavi in trgovini, Global GAP se osredotoča na dobro kmetijsko prakso in kakovost pridelkov).

HVALA ZA POZORNOST

Doživite POREKLO

SLOVENSKI MED
z zaščiteno geografsko označbo

KOČEVSKI GOZDNI MED
z zaščiteno označbo porekla

KRAŠKI MED
z zaščiteno označbo porekla

ENJOY IT'S FROM EUROPE

Viridna logo priznanje od znanstvenih in strokovnih ustanov in je v skladu s kriteriji odobrenosti. Evropska komisija ne pravi nobene odgovornosti za uporabo informacij, ki jih vsebuje to gradivo.

PROGRAM, FINANCIAN S PRISPEVKOM EVROPSKE UNIJE

EVROPSKA UNIJA PODPIRA KAMPANJE, KI SPODBUJAJO VISOKOKAKOVOSTNE KMETIJSKE PROIZVODE.

Okusite RAZNOLIKOST **Začutite NARAVO** **Doživite POREKLO**

SLOVENSKI MED
z zaščiteno geografsko označbo

KOČEVSKI GOZDNI MED
z zaščiteno označbo porekla

KRAŠKI MED
z zaščiteno označbo porekla

Viridna logo priznanje od znanstvenih in strokovnih ustanov in je v skladu s kriteriji odobrenosti. Evropska komisija ne pravi nobene odgovornosti za uporabo informacij, ki jih vsebuje to gradivo.

PROGRAM, FINANCIAN S PRISPEVKOM EVROPSKE UNIJE

EVROPSKA UNIJA PODPIRA KAMPANJE, KI SPODBUJAJO VISOKOKAKOVOSTNE KMETIJSKE PROIZVODE.

ENJOY IT'S FROM EUROPE

RAZUMEVANJE OZNAČB NA ŽIVILIH
označbe na živilih

